

Fågellokaler

i

Hudiksvalls kommun

Fågellokaler

i
Hudiksvalls kommun

Utgiven av Hudiksvalls kommun och Hudiksvallsregionens fågelklubb (HFK)

Redaktion

Mats Axbrink, Lars Göran Lindström, Mats Sundkvist, Karin Svensson

Kartor

Gröna kartan. Medgivande Lantmäteriverket 1998.
Ur GSD-Gröna kartan diarienummer 507-98-877

Layout

Lars Göran Lindström

Textförfattare

Mats Axbrink, Lars Göran Lindström, Mats Sundkvist, Karin Svensson

Fotografier

Mats Axbrink, Lars Göran Lindström, Mats Sundkvist

Språkgranskning

Anna-Lena Andersson, Maud Helgesson, Öyvind Helgesson

Denna guide har kunnat tryckas tack vare medel
från länsstyrelsens lokala naturvårdsbidrag (diarienummer 501-3321-05)

Hudiksvallsregionens fågelklubb (HFK) är lokalklubb till Gävleborgs Läns Ornitologiska Förening (GLOF). Medlemskap i HFK är dock oberoende av medlemskap i GLOF. HFK:s verksamhetsområde utgörs av Hudiksvalls och Nordanstigs kommuner.

Lokalklubben har till syfte att samla och stimulera intresset för fågelfaunan och skyddet av fågelmiljön i Hudiksvalls och Nordanstigs kommuner. Dessutom skall föreningen verka för att sprida kunskap i fågelfrågor genom kursverksamhet och exkursioner. Föreningen skall vara ett forum där medlemmarna inspirerar och informerar varandra. En viktig uppgift för föreningen är att vara drivande i vissa frågor med anknytning till fågelskydd.

Klubben ger också ut en medlemstidning, Nattvakan, som utkommer med två nummer årligen. Årsavgiften för medlemskap är för närvarande 80kr och insättes på pg. 88 94 30-5.

Tryckt av:
S-tryck
Skutskär

Inledning

Intresset för fåglar och fågelskådning blir allt större. För att underlätta för alla er som insett tjusningen med fåglar har vi gjort denna fågellokalsguide för Hudiksvalls kommun. Fåglar finns överallt i naturen och att täcka in alla fågellokaler är naturligtvis inte möjligt. I denna guide presenteras lokaler som är förhållandevis lätta att ta sig till och som erbjuder ett stort antal fåglar och fågelarter. Sådana fågellokaler ligger ofta i anslutning till odlingsbygder eller kusten och därför är få lokaler med ren skogsmark upptagna. Det finns dock flera fina skogsnaturreservat i kommunen som är väl värda ett eller flera besök. Är du intresserad kan du se vidare på länsstyrelsens hemsida www.x.lst.se

HUDIKSVALLS KOMMUN har en rik fågelfauna eftersom det i kommunen finns så många olika naturmiljöer, alltifrån ytterskärgård med fågelarter som kustlabb och tordmule till norrländska urskogar med arter som lavskrika och tretåig hackspett. Totalt har hittills 280 fågelarter iakttagits i kommunen varav 170 häckar regelbundet. Våren och försommaren är oftast den bästa tiden för fågelskådning, men glöm inte bort att höstens flyttfågelsträck och vinterfåglar kan vara minst lika fascinerande att upptäcka.

I guiden har vi noggrant beskrivit nio fågellokaler. Dessutom ger vi tips på var så kallade nattsångare kan avlyssnas och ugglor höras samt bra lokaler för observation av sjöfågelsträck.

Guiden har gjorts av medlemmar i Hudiksvallsregionens fågelklubb i samarbete med Hudiksvalls kommun. Den har finansierats med hjälp av Länsstyrelsens ”Lokala naturvårdsbidrag”.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Inledning.....	3
Kommunkarta	4
Borka brygga	5
Fläcka, Norbergs- och Siviksfjärden	6
Storön-Näset	8
Svågans mynning	9
Hålsjöviken	10
Hög-Nylandet	12
Tunasjön	13
Lillfjärden	14
Hornslandet	15
Bilder från lokaler	18
Nattsångare	20
Ugglor	22
Sträcklokaler efter kusten	24
Fotografier	
Lars Göran Lindström <i>framsidan slaguggla, sid 5 gluttsnäppa, sid 6 törnsångare, sid 7 gråhäger, sid 8 brun kärrhök, sid 9 sångsvan, sid 10 grönbena, sid 12 storspov, sid 13 svarthakedopping, sid 14 blås-gås, sid 15 havstrut, sid 22 slaguggla, sid 24 storskarv, baksidan fjällgås.</i>	
Mats Axbrink <i>sid 16 sandlöpare</i>	

HUDIKSVALLS
KOMMUN

Fågellokaler

- 1 Borka brygga
- 2 Fläcka, Norbergs- och Siviksfjärden
- 3 Storön-Näset
- 4 Svågans mynning
- 5 Hålsjöviken
- 6 Hög-Nylandet
- 7 Tunasjön
- 8 Lillfjärden
- 9 Hornslandet

Borka brygga

Borka brygga ligger i anslutning till Enångersåns mynning i havet. Kring åmynningen finns några vassbestånd och vid rätt vattenstånd bildas också fina sand- och dybankar. Lokalen är framför allt bra för rastande vadare under våren och sensommaren.

Vägbeskrivning från E 4

Ta av från E 4:an i Enånger. Kör förbi Konsum och efter 500 m ta höger mot Borka. Följ vägen cirka 3 km och parkera på parkeringsplatsen vid Borka brygga.

Fåglar

Från bryggorna i båthamnen har man bra utsikt över vadarstränderna och den inre delen av Enångersfjärden. Under våren rastar

här en mängd vadare av olika arter, exempelvis grönbena, brushane, gluttsnäppa, svartsnäppa, skogssnäppa, mosnäppa, större och mindre strandpipare. Dvärgbeckasin ses årligen i början av maj månad. Andfåglar, måsfåglar och tättingar kan rasta i stort antal. Blåsand och kricka är vanliga och även skrattmå, gulärta och ängspioplärka kan förekomma i stora flockar. Svalor jagar insekter över vattenytan och fiskgjuse fiskar i området. Havsörn och brun kärrhök ses ofta och häckar sannolikt i närheten. Eftersom området ligger i direkt anslutning till havet har man också stora möjligheter att se en del arter som är knutna till havsmiljön. Dykänder såsom ejder, vigg, storskrake och knipa ses inne i viken. Salskrake förekommer ibland. Både fisk- och silvertärna kan studeras på nära håll när de fiskar strax utanför bryggorna.

Häckfåglar: knölsvan, knipa, storskrake, trana, drillsnäppa, rödbena, skrattmå, fisktärna, ladusvala, hussvala, törnsångare och sävsparv.

Tillfälligt: årta, skedand, myrsnäppa, smalnäbbad simsnäppa, kungsfiskare och svart rödstjärt.

Fläcka, Norbergs- och Siviksfjärden

På gränsen mellan Njutångers och Enångers socknar ligger detta område som karaktäriseras av grunda havsfjärdar omgivna av lövskogar. Området innehåller många olika biotoper och ett besök en majdag kan ge uppemot 100 olika fågelarter.

Vägbeskrivning från E 4

Fläcka: drygt 2,5 km norr om Enånger finns en väg mot Fläcka. Efter 2,3 km parkera vid vägen. Gå därifrån längs Fläckavikens östra kant in i området.

Norbergsfjärden: fortsätt förbi Fläcka. Efter cirka 1,1 km ta av mot vänster och åk 150 m. Parkera vid vägbommen och gå sista biten, efter vägen, ner mot Norbergsfjärden.

Siviksfjärden: cirka 3 km norr om Enånger

finns en avtagsväg mot Sivik. Åk ungefär 1 km och parkera efter vägen.

Fåglar

Lövskogarna i området kan besökas året runt. Här finns mycket goda möjligheter att träffa på arter som järpe, fasan, mindre hackspett, gröngöling, stjärtmes och stenknäck. Den bästa lövskogslokalen är det så kallade Tallharet mellan före detta Fläckaviken och Siviksfjärden. Här finns imponerande grova klubbalar och björkar, fina aspdungar och häggsnår vilka lockar mängder av småfåglar. Under den tidiga våren är fågelkonserten här intensiv med nötväcka, trastar, rödhake och trummande hackspettar. Senare i maj är det gott om sångare (bland annat rörsångare, härmsångare, svarthätta, törnsångare och grönsångare), flugsnappare, näktergal, rosenfink med flera.

Eftersom havsfjärdarna är så grunda värms vattnet upp fort och utgör goda lekplatser för fiskar (bland annat gädda och abborre), vilket lockar till sig stora skaror av änder under våren. Norbergsfjärden utgör troligtvis

Hälsinglands bästa rastlokal för salskrake och upp emot 20 exemplar har samtidigt setts här. Andra fiskätande fågelarter som förekommer i stora mängder är stor- och småskrake, knipa, vigg och skäggdopping. Havsörn, fiskgjuse och gråhäger ses dagligen i området under sommarhalvåret, men chansen att se havsörn är störst under våren. Även rastande simänder brukar ses; kricka och bläsand dominerar, men ofta finns en och annan skedand, årta eller snatterand i flockarna.

I den av vass igenväxta Fläckaviken häckar trana, brun kärrhök, rör- och sävsångare. Under försommarnätterna kan man ofta höra nattsångare som gräshopp- eller kärrensångare. Även flodsångare, vattenrall och småfläckig sumphöna har hörts från viken.

Från den yttre delen av Norbergsfjärden kan man längre ut i havsbandet se typiska havsfågelarter som svärta, ejder och silltrut.

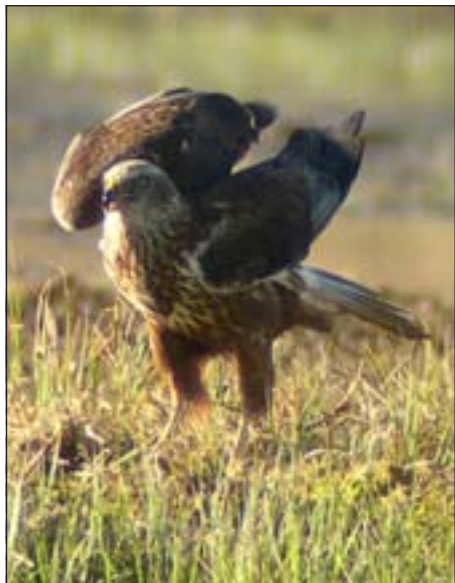
Bland tillfälliga gäster kan nämnas dvärgmåsk och svarttärna.

Övrigt

Om man följer vägen förbi Norbergsfjärden österut kommer man ut på Våtnäshalvön som når långt ut i havsbandet. Längst ut på halvön ligger det pittoreska fiskeläget Våtnäs. Vägbovmen som finns 3 km innan man når

fiskeläget kan på sommaren vara öppen. Från fiskeläget ser man Agön och ute i havsbandet kan många skärgårdsfåglar som tordmule, tobisgrissla, silltrut, roskafl och silvertärna ses. Cirka 1 km öster om vägbovmen har man en hänförande utsikt över skärgården från Korgberget.

Storön–Näset

Mitt i de näringsrika sjöarna Långsjön och Storsjön söder om Sörforsa löper Näset ut och norr därom ligger Storön. De näringsrika sjöarna är fiskrika och många fiskätande fågelarter söker sig till området.

Vägbeskrivning från E4

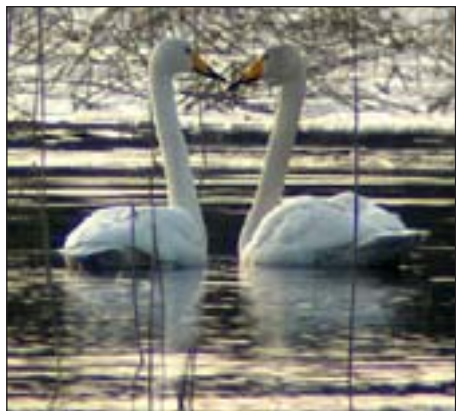
Vid avfart Hudiksvall S ta riksväg 84 mot Ljusdal. Efter 4,8 km sväng mot Sörforsa. Kör genom samhället, fortsatt mot Näcksjö. Efter 6,5 km sväng vänster mot Näset/Mickje. Efter 1,8 km sväng vänster mot Lillänget och efter ytterligare 75 m vänster igen. Denna lilla väg leder ut till Storön. Begränsade P-möjligheter, men strax innan vassområdet finns plats för några bilar. Därifrån fortsätter man till fots ut till Storön.

Fåglar

Fiskgjuse häckar i omgivningarna och ses dagligen sommartid. Även skäggdopping häckar i området och sannolikt också gråhäger och gråhakedopping. I de omfattande vassområdena häckar brun kärnhök och sjunger många säv- och rörsångare liksom då och då vattentrall och småfläckig sumphöna. Lärkfalk ses ofta jaga över vassområdena sommartid. Även rördrom och trastsångare har hörts i vassarna. I strandzonen trivs rosenfink liksom olika arter av nattsångare (se även sid 18) som näktergal, gräshoppsångare, kärnsångare och flodsångare. Framför allt på Storön, men även på delar av Näset, finns fina lövskogsbestånd med häckande stjärtmes, skogsduva, mindre hackspett, gråspett och gröngöling. Kattuggla hörs ofta under vårvintern och häckar sannolikt. Andra arter som man kan träffa på i lövskogarna är grönsångare, stenknäck och härmsångare. På åkermarkerna rastar under våren ljungpipare och storspov häckar.

Området kan besökas året om men bäst utbyte får man på våren och försommaren, då med trummande hackspettar under vårvintern, gott om rastande sjöfågel när isen släpper sitt grepp och nattsångarlyssningar under försommaren. Tillfälligt har brun glada och fjällpipare setts.

Svågans mynning

Svågan bildar vid sitt utlopp i Norra Dellen ett fint delta med goda rastmöjligheter för flytande fåglar vår och höst. Söder om åns mynning finns fina lövskogsområden med många häckande arter.

Vägbeskrivning

Kör riksväg 84 till Delsbo. Ta av mot Bjuråker. Vid Bjuråkers kyrka ta vänster mot Friggessund. Åk förbi bensinmacken i Västansjö och ta därefter första avtagsvägen mot höger. Kör förbi hemvärnsgården (cirka 400 m) och sväng till höger direkt efter gården. Parkera där vägen tar slut.

Fåglar

Tidigt på våren släpper isen vid Dellensjöarna sitt grepp vid Svågans mynning och arter som sångsvan och knipor är de första att nyttja området. I april rastar sedan stora mängder kricka och bläsand och bland dessa kan man hitta stjärtand och årta. Bland gässen är kanadagås vanligast, men en och annan sädgås

kan också ses. I maj är lokalen bra att besöka för att titta på rastande vadare såsom glutt och svartsnäppa, brushane, grönbena och småspov.

I de fina lövskogsområdena söder om Svågan finns goda möjligheter att stöta på häckande arter som gråspett, mindre hackspett och stjärtmes. I maj är fågelsången intensiv av bland annat grönsångare, härmsångare, svarthätta och göktyta. Lärkfalk ses ofta under sommaren och häckar i närheten.

Redan i juni börjar en hel del vadararter flytta söderut och hela sommaren och hösten igenom kan många vadare rasta i området. Lokalen är kommunens bästa inlandslokal för vadare och arktiska arter som kustpipare, kustsnäppa, småsnäppa och kärrsnäppa uppträder regelbundet. Vanligare är dock grönbena, gluttsnäppa, större strandpipare, mosnäppa och tofsvipa. I september ses enstaka dvärgbeckasiner och även den ovanliga dubbelbeckasinen har observerats bland de vanligare enkelbeckasinerna. I strandzonen rastar småfåglar som blåhake, rödstrupig piplärka och lappsparv.

Under senhösten förekommer på Dellen sjöfågelarter som är ovanliga i sötvatten. Ejder är vanligast, men även sjöorre, svärta och alfågel ses regelbundet.

Tillfälligt: svartnäbbad islom, mindre sångsvan, brudand, snatterand, sandlöpare och myrsnäppa.

Hålsjöviken

Lokalen är belägen i byn Hålsjö, Norrbo socken, och utgörs av en grund och näringsrik vik i den nordöstra delen av sjön Södra Dellen. I viken finns stora vass- och kaveldunbestånd, men också fina dybankar lämpliga för rastande vadare. Omgivningarna utgörs av betad åkermark. I sydväst ligger ön Hålsjöholmen som är ett naturreservat. Ett nybyggt fågeltorn finns lättillgängligt intill väg 745. Lokalen är främst värd att besöka under vår, sommar och höst.

Vägbeskrivning från E 4

Vid avfart Hudiksvall S ta riksväg 84 mot Ljusdal. Sväng höger mot Norrbo cirka 500 m väster om Forsa kyrka. Följ väg 745 mot Bjuråker. Åk genom Norrbo och efter cirka en kilometer ligger Södra Dellen och Hålsjöviken på vänster sida av vägen. Bra parkeringsplats finns vid fågeltornet.

Fåglar

I april och maj börjar fåglarna anlända till Hålsjöviken. Här häckar gråhakedopping med fem till sex par. En skrattnåskoloni finns och vissa år har också dvärgmåsar gjort häckningsförsök som tyvärr misslyckats. Skedand och bläsand har konstaterats häcka men inte årligen. I de täta vassarna förekommer säv- och rörsångare. Brun kärrhök, lärkfalk och fiskgiuse ses ofta och häckar i närheten. På den omgivande åkermarken finns storspov, tofsvipa och sånglärka.

Under vår och höst kan också en hel del rastande fåglar ses på lokalen. Bläsand och kricka förekommer i stora antal. Mera fåtliga är bland annat salskrake och sjöorre. Längs de grunda dybankarna rastar en del vadare, till exempel grönbena, rödbena, gluttonnäppa, brushane, mosnäppa och svartnäppa. Även andra arter av vadare förekommer. Ett besök en natt i början av juni kan vara mycket givande då lokalen ofta hyser flera arter av nattsångare. Näktergal, gräs-hoppssångare och kärrsångare är så gott som årliga. Vattenrall hörs ofta spela i vassen och med lite tur kan vaktel höras från åkrarna i närheten.

Häckfåglar: skäggdopping, gråhakedopping, knölsvan, kanadagås, gräsand, skrattnåsk, drillsnäppa, rödbena, sävsångare, rörsångare och sävsparv.

Tillfälligt: svarthalsad dopping, prutgås, snatterand, pilgrimsfalk, spovsnäppa, rödspov, dubbelbeckasin, svarttärna, jorduggla, berglärka, vassångare och trastsångare.

Wy över en del av Hålsjöviken. Foto: Lars Göran Lindström.

Hög–Nylandet

Lokalerna ligger i nära anslutning till varandra och består av stora arealer odlad och betad åkermark med omgivande skog och skogsdungar. Rullstensåsen Hallstaåsen är en naturlig gräns mellan områdena, norr om åsen ligger Nylandet och söder om åsen breder åkrarna i Hög ut sig. Lokalerna är lättåtkomliga, och flera vägar går rakt genom områdena.

Vägbeskrivning från Hudiksvalls Centrum

Hög: Kör väg 758 mot Bergsjö. Efter 2,5 km ta vänster mot Hög. Kör till Högs kyrka där slätten börjar.

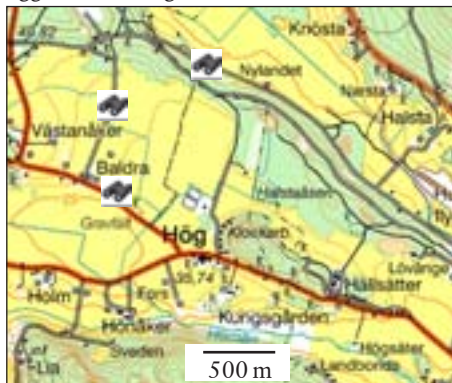
Nylandet: Kör väg 758 mot Bergsjö. Efter 2,5 km ta vänster mot Hög. Kör 1 km till skylt Nylandet. Efter 3 km parkera på vägens vänstra sida.

Fåglar

Hög och Nylandet är framförallt bra lokaler för rastande och sträckande fåglar under vår och höst. Under tidig vår är åkrarna i Hög att föredra, då de ligger på södra sidan av åsen och blir snöfria ganska tidigt. Här rastar mängder av svanar, gäss och tranor. Vissa år har över tusen tranor setts samtidigt. Även stora flockar med tättingar brukar rasta på åkrarna. Talrikast är bo- och bergfink, men arter som vinterhämling, snösparv och lappsparv förekommer årligen. I början av maj kan ljungpipare förekomma i flockar om tusentals individer. För den som vill se rovfåglar är lokalerna ypperliga. Här sträcker vår och höst ett stort antal rovfåglar av olika arter förbi. Man har goda möjligheter att se blå kärnhök, fjäll- och ormråk, sparv- och duvhök, havs- och kungsörn, sten-, lärk- och tornfalk. Pilgrimsfalk ses årligen. Rovfågelsträcket under hösten ses bäst från Nylandet. Där har man fri sikt mot norr och ser fåglarna bra när de kommer insträckande. Tubkikare är att rekommendera då avståndet kan bli ganska långa. Under hösten rastar också stora mängder gäss.

Häckfåglar: tornfalk, tofsvipa, storspov, sånglärka, hämling.

Tillfälligt: spetsbergsgås, prutgås, rödglada, stäpphök, fjällpipare, dvärgmå, jorduggla och härfågel.

Tunasjön

Intill Hälsingtuna kyrka ligger Tunasjön, en grund slättsjö med stora vassområden men även öppna vattenytor. Genom sjöns norra del rinner Hornån. Sjön har två gånger sänkts och därigenom fått sin nuvarande karaktär. Bra observationsplatser är fågeltornet, Finnflöallen och nedanför Hälsingtuna kyrka (se karta).

Vägbeskrivning från E4

Kör mot Hudiksvall vid avfart Hudiksvall C. I första rondellen efter 750 m sväng vänster mot Bergsjö. Efter 650 m sväng vänster mot Forss. Efter 750 m finns en liten P-plats på höger sida. Härifrån ser man södra delen av Tunasjön. Från P-platsen går en stig längs vänster sida av åkern ut till fågeltornet, som ligger inne i en skogsdunge. Fågeltornet syns inte från P-platsen.

Fåglar

Tunasjön är främst under våren en bra rastlokal för både änder och vadare. I mitten av april, när sjön börjar att bli isfri, rastar kricka och bläsand i ganska stora mängder men även brunand, skedand, årta och stjärtand kan ses. I början av maj kulminerar vadarsträcket och bland annat grönbena, rödbena, gluttsnäppa, brushane och svartnäppa rastar på sjöns dybankar. Flera år har dvärgbeckasin observerats.

Brun kärrhök häckar i vassområdena i sjöns södra del och fiskgjuse besöker ofta sjön. Andra rovfågelarter som kan ses är bland annat blå kärrhök, havsörn, pilgrimsfalk och lärkfalk. I strandskogen häckar gröngöling. Svarthakedopping häckar i sjön med några par men en minskning har skett under de senaste åren. Även skratmåsen har minskat kraftigt men fortfarande häckar enstaka par. Bland övriga häckfåglar kan nämnas sångsvan, grågås, vattenrall, sothöna, trana, sävsångare och rörsångare.

På hösten ses stora mängder grågås och kanadagås i sjön. Även de vid Hudiksvall rastande fjällgässen brukar kunna ses.

Bland tillfälliga gäster kan nämnas rördrom, rostand, snatterand, myrsnäppa, dammsnäppa, dubbelbeckasin, smalnäbbad simsnäppa, svarttärna och svartkråka.

Lillfjärden

Mitt inne i Hudiksvalls centrum ligger den lilla sjön Lillfjärden. Runt hela sjön går en fin promenadstig, cirka 2 km lång, från vilken man överallt har bra utsikt över vattenytan. Många Hudiksvallsbor brukar besöka Lillfjärden och mata sjöns fåglar med överblivet bröd. Vintertid hålls en vak öppen i sjöns sydvästra del, där de övervintrande fåglarna också utfodras. Lillfjärden är en lätt-skådad lokal som kan besökas året om.

Fåglar

Lillfjärden är framför allt en bra lokal för rastande gäss. I september och oktober kan tusentals gäss ses i sjön och på de närliggande

gräsytor. Grågås och kanadagås är talrikast men även vitkindad gås, sädgås, bläsgås och spetsbergsgås förekommer. Mest känd är dock Lillfjärden som rastlokal för den svenska populationen av fjällgås. Lillfjärden är kanske den säkraste lokalen i hela landet för den som vill se fjällgås. Fjällgässen rastar här både vår och höst, och som mest har cirka 70 individer observerats. De senaste åren har också några fjällgäss genomfört sin ruggning vid Lillfjärden, vilket innebär att man kan se fjällgås även under sommaren. På förvintern när isen lägger sig brukar stora mängder trutar, måsar och gräsänder samlas. Det kan alltid löna sig att ”spana igenom” de stora flockarna efter någon avvikande art.

Häckfåglar: grågås, gräsand, strandskata, skrattmå, fiskmå, rörsångare. I de omgivande parkerna häckar bland annat svartvit flugsnappare, stare och ärtsångare.

Tillfälligt: strippgås, ärta, bergand, vittrut, berguv, taigasångare och steglits.

Hornslandet

Halvön Hornslandet öster om Hudiksvall är välbekant för de flesta naturintresserade. Många olika biotoper finns här och mängder av flyttfåglar passerar årligen. Dessa faktorer har gjort att mer än 230 fågelarter setts på Hornslandet.

Vägbeskrivning från E 4

Vid avfart Hudiksvall N ta av mot Hudiksvall. Efter 3 km sväng vänster mot Hornslandet. Åk denna väg cirka 2 km följ därefter skyltning mot Hornslandet. Efter cirka 20 km är man framme i Arnövik (Arnön).

Kuggören: sväng vänster vid Arnövik och åk cirka 8 km. Parkera vid vändplan. En gångstig leder mot kapellet som är en bra observationsplats.

Hölick: åk rakt fram vid Arnövik. Efter 12 km finns det en parkeringsplats på vänster sida om fiskeläget. Det finns flera vandringsleder inom området som leder till bra skådarplatser.

Lövsalen: från Arnövik åker man mot Kuggören. Efter 4,5 km sväng höger in på Gåsmyravägen, och kör denna 4,5 km. Här börjar området som sträcker sig mot sydost till Hällkrok.

Fåglar

Det finns många bra fågellokaler på Hornslandet. Här tar vi upp de tre viktigaste: Hölick i söder, Kuggören i nordost och Lövsalen på östra sidan.

Ön Kuggören är bebyggd sedan länge med ett fiskeläge. Övriga marker består av klappersten med mager tallskog. Ön har därför en begränsad häckfågelfauna. Det är istället rastande och förbisträckande sjöfåglar samt tillfälligt rastande småfåglar som gör Kuggören till en av de mest spännande fågelokalerna i kommunen. Under vintern är det sällan som havet helt fryser. Nästan alltid finns det någon öppning i isen där det samlas många änder, framför allt knipa och storskrake, men även ejder, svärta, sjöorre och tobisgrissla. Havsörnar patrullerar över området dagligen. Senare under vårvintern när fler ejdrar anländer finns det goda möjligheter att hitta de vackra arktiska änderna, prakt-ejder och alförrädare. Från våren och under sommaren har man bra chans att se de flesta av de i skärgården förekommande arterna. Kustlabb häckar ute på Bålsön och ses då och då, även tordmular från kolonier norr om Hornslandet fiskar i området. På Långsharet norr om Kuggören finns häckande arter som fisk- och silvertärna, silltrut och drillsnäppa. Under hösten passerar en hel del sjöfågel förbi Kuggören, men det kanske mest intressanta är de småfåglar som rastar på ön. Stora mängder sidensvans, olika trastar och kungsfåglar kan ses och bland dessa har hittats

ovanligare arter som kungsfågelsångare (tre gånger), bändelkorsnäbb, dvärgsparv, härfågel (flera gånger) och svart rödstjärt.

Området från Hölick ut mot Hornslands-
udde skiljer sig från Kuggören genom sitt fina sträck av småfågel, framför allt under hösten. Många småfåglar passar också på att rasta i området. I havet utanför Själhällorna ligger ofta flockar av sjöfåglar under vintern och våren. Ejder, alfågel och småskrake förekommer förutom de vanligare kniporna och storskrakarna. I flockarna hittas inte sällan rara arter som salskrake, alförrädare och prakt-ejder.

I området finns flera intressanta miljöer som är värda att leta igenom. Längs sandstränderna ses rastande vadare, bland annat sandlöpare. Ute vid fyren stannar småfågel-flockarna upp innan de drar vidare. Stora flockar trastar ses ofta här. Sanddynfältet innanför östra havsbadet har genom årens lopp visat sig attrahera en mängd ovanliga rastande fåglar, bland annat taigasångare, större piplärka (tre gånger), hedpiplärka, berglärka, trädlärka (häckar sannolikt här), lundsångare, dubbelbeckasin och rostgump-svala. Oftare ses dock ärtsångare, rödstjärt, rödstrup-ig piplärka, lappsparv, videsparv, ortolansparv och blåhake i området. Under hösten ses också gråspett dagligen.

På Hornslandet finns flera fina lövskogs-
områden. Det finaste är Lövsalen ner mot Hällkrok på östra sidan av halvön. Området är mest känt för sina goda förekomster av ugglor och hackspettar. Den bästa tiden på året för besök är alltså en tidig morgon (hackspettar) eller kväll (ugglor) i mars-april. Av intressantare hackspettsarter häckar såväl gråspett som gröngöling, sannolikt också mindre hackspett och tretåig hackspett. Tidigare häckade även den nu utgångna vitryggiga hackspetten här. Spillkråkan har hackat ut många bohål i området, inte minst bland de grova aspar som ligger efter vägen strax söder om Hällkroksstugan. Här har

bland annat hökuggla, pärluggla och sparv-
uggla häckat flera gånger. Slaguggla och katt-
uggla finns häckande i området och lappuggla
har hörts ropa. Lövsalen har förstås mycket
att erbjuda förutom hackspettar och ugglor.
Många arter häckar här, exempelvis trana,
tjäder, orre, ormvråk, duvhök, dubbeltrast,
grönsångare, stjärtmes och skogsduva. Löv-
området har flera gånger besökts av mindre
flugsnappare, lundsångare och vid ett tillfälle
även sommargylling.

Tillfälligt:

Kuggören: vitnäbbad islom, jaktfalk, vittrut,
alkekung, berglärka, svarthakad buskskvätta,
svartkråka.

Hölick: vitnäbbad islom, smådopping, afton-
falk, jaktfalk, skärnsnäppa, bredstjärtad labb,
fjälllabb, tretåig mås, vittrut, kentsk tärna,
alkekung, härfågel

Övrigt

Hornslandet utgör sedan 2004 en så kallad
Ekopark som bildats av markägaren Svea
Skog.

Hornslandet

1000 m

Tunasjön en höstdag. Foto: Mats Sundkvist.

Kuggören mot Bålsön. Foto: Mats Sundkvist.

Storön. Foto: Mats Sundkvist.

Fågeltornet i Hålsjövik. Foto: Mats Sundkvist.

Lillfjärden på vintern. Foto: Mats Sundkvist.

Kustfåglar

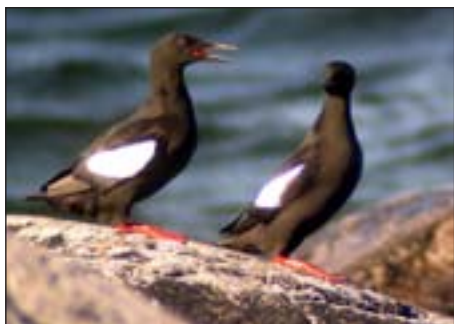
Silltrut. Foto: Lars Göran Lindström.

Fisktärna. Foto: Lars G Lindström.

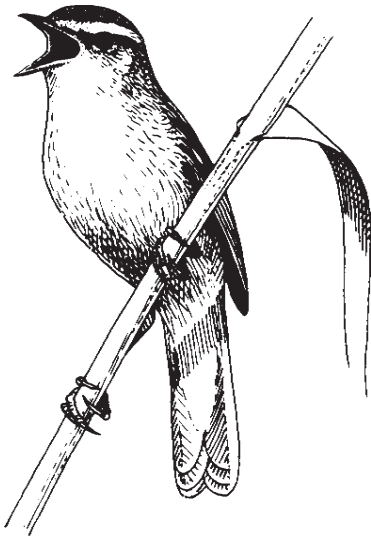
Tordmule. Foto: Lars G Lindström.

Tobisgrissla. Foto: Lars G Lindström.

Fiskmåsa. Foto: Lars G Lindström.

Nattsångare

En av årets höjdpunkter, som fågelskådare, är att en ljum, ljus försommarnatt få lyssna till de nattaktiva fåglarna. Tack vare sitt geografiska läge är många lokaler i Hudiksvalls kommun bra för nattsångarlyssning. Trots att nattsångarna kan träffas på i stort sett var som helst, finns det vissa områden som är bättre än andra. Här följer en beskrivning av några områden.

Forsa

Runt Kyrksjön, Långsjön och Funstasjön finns ett flertal bra platser för nattsångarlyssning. En lämplig start kan vara vid Näset i Långsjön (se sid 7). Både gräshoppssångare och kärrsångare har hörts här. Nästa stopp kan göras vid Matnäsvisken, där Trogstaån rinner

ut i Långsjön. Arter som har hörts här är vaktel, gräshoppssångare, kärrsångare och trastsångare.

Vid Hägnäs tar man av mot Trogsta. Stanna gärna då och då och lyssna efter vaktel och kornknarr. När man kommer till Trogsta svänger man av mot Nansta. Parkera bilen sedan än passerats. Kärrsångare och näktergal kan sjunga och vaktel spela, om man har tur.

Därefter fortsätter man mot Funstasjön och lyssnar efter småfläckig sumphöna. I området har också kär-, busk- och flodsångare hörts. Avsluta med att stanna vid Sörhoga där näktergal sjunger årligen.

Rogsta

En lämplig början på denna nattsångarlyssning är vid Hallstaån, norr om Sanna. Här har vid ån kärrsångare hörts och från åkrarna vaktel och kornknarr. Åk därefter tillbaka mot Hudiksvall och ta av mot Östanbräck. Sväng mot Gryttja och parkera strax före Hallstaån. Lyssna först av åstranden och gå därefter mot Östanbräcksjön där ett år två flodsångare satt alldeles intill varandra och sjöng, samtidigt som småfläckig sumphöna hördes från sjön. Lyssna gärna av flera sträckor längs Hallstaån och åk därefter mot Blästatjärn vid Rogsta. Förhoppningsvis kan vattenrall, sjungande kärrsångare och gräshoppssångare höras. Åk därefter mot Norsta och har man tur kan ytterligare sjungande kär- och gräshoppssångare plus tiggande hornuggleungar höras. Avsluta kvällen med att åka till Lönnånger och lyssna av jordbruksmarkerna.

Övriga områden

En tur som kan vara värd att göra är att åka från Näsvisken till Hudiksvall via Hjorsta, Hög och runt Tunasjön där vattenrall hörs årligen och där även rördrom har spelat.

Andra bra lokaler för nattsångarlyssning är Delsbo och runt Hålsjövisken.

Ugglor

Att ge sig ut en kväll i februari eller mars på ugglelyssning är ofta ett bättre alternativ än en seg kväll hemma framför TV:n. Välj bara rätt kväll, helst ska det vara vindstilla och ingen nederbörd. Flera delar av Hudiksvalls kommun lämpar sig bra för ugglelyssning. Här följer några tips om vilka ugglor som man kan höra och några bra områden att lyssna av.

Arter

Sex ugglearter ropar regelbundet i Hudiksvalls kommun: sparvuggla, pärluggla, kattuggla, berguv, hornuggla och slaguggla. Ytterligare två arter har hörts sporadiskt under senare decennier, nämligen hökuggla och lappuggla.

Sparvugglan ropar i skymning och gryning.

Lätet hörs inte längre än 1 km. Den exponerar sig gärna, ofta i toppen av en gran och är lätt att locka fram till närmaste trädtopp genom att vissla dess läte. Sparvugglan är knuten till vida barrskogar med hålträd.

Pärlugglan är en utpräglad nattuggla som ropar när det är mörkt, mest under förnatt/midnatt. Den sitter sällan exponerat, men ropar ofta ihärdigt, ibland uppemot 20 strofer i minuten. Lätet hörs åtskilliga kilometer. Tysta pärlugglor kan ofta visslas igång med stor framgång. Arten är, precis som sparvugglan, knuten till vida barrskogar med hålträd. Pärlugglan uppträder lite invasionsartat.

Berguven ropar i huvudsak under skymning och gryning, men kan även ropa nattetid. Den hörs långt, ofta många kilometer. Däremot kan etablerade par vara förvånansvärt tysta. Flera besök kan behövas för att få höra dem ropa. Berguven förekommer i bergig skogsmiljö.

Kattuggla och *hornuggla* är båda typiska nattugglor. De förekommer ofta i anslutning till odlad mark. Ropande kattugglor hörs i närheten av gårdar och ropande hornugglor från dungar på åkerholmar. Kattugglan är ljudlig och hörs ganska långt. Hornugglan är däremot betydligt svårare att höra. Den har ett oansenligt läte som bara uppfattas några hundra meter. Månljusa nätter brukar man kunna se hornugglor jaga och spelflyga över fält. Under sommaren har man bättre chanser att upptäcka hornugglor, eftersom ungararnas tigglaten hörs vida omkring.

Slagugglans rop hörs under bra förhållanden, lugnt väder, ett par kilometer. Den är nattaktiv och trivs bäst i den norrländska barrskogen. Bra biotop för slagugglan är området norr om Norra Dellen.

Hallboviken

Åk från Hudiksvall mot Högs kyrka (se vägbeskrivning sidan 12). Sväng höger mot Edsta och åk 1,4 km. Sväng höger igen mot Gia och

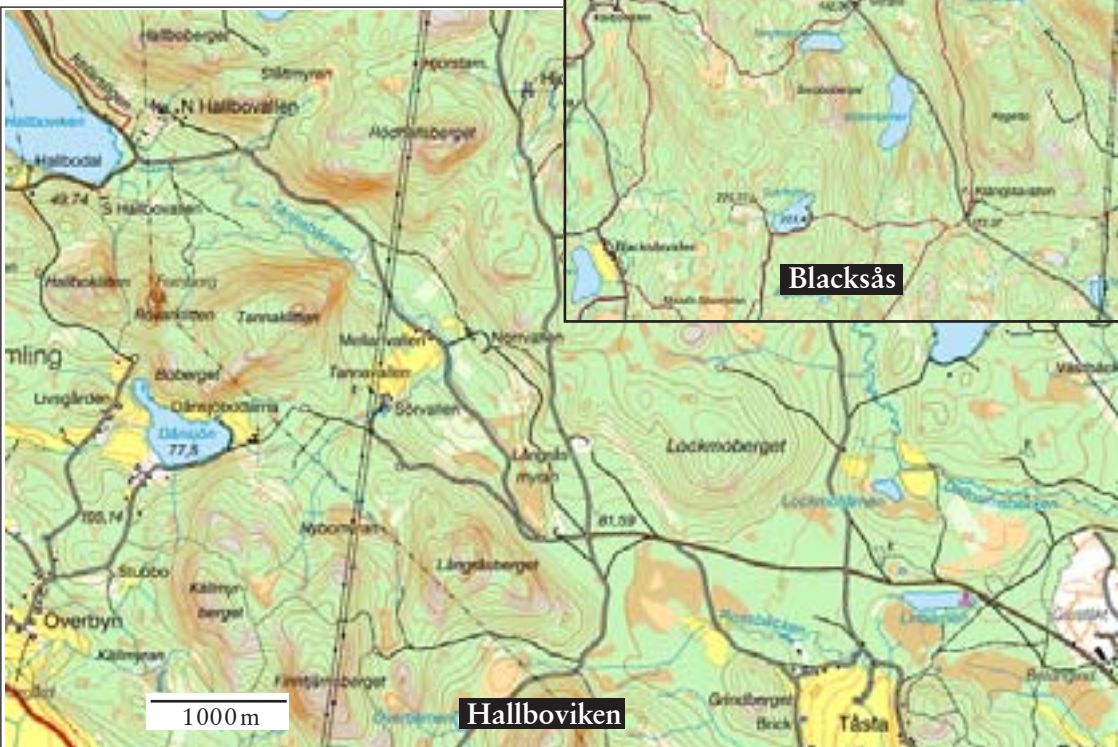
efter cirka 700 m sväng vänster mot Hallboviken. Nu börjar själva ugglyssningen. Stanna varje kilometer och lyssna efter pärluggla, slaguggla och sparvuggla. Man kan gärna fortsätta vägen fram till Bjørsbo ytterligare 9 km, med stopp lite då och då. Ruttens längd från Hudiksvall är cirka 25 km.

Blacksås

Åk riksväg 84 mot Näsvisen. Ta av mot Ofärne. Efter cirka 2 km kan ugglyssningen starta. Åk förbi Ofärne mot Käxbovallen och Blacksåsvallen. Fortsätt gärna sedan mot Nianforsvägen. Även på denna rutt kan pärluggla, slaguggla och sparvuggla höras. Ruttens längd är knappt tre mil.

Andra områden

Om man vill lyssna efter kattuggla kan ett besök i Lingarö, Fiskeby eller Fränö, Forsa ge bra utdelning. Hornuggla kan, om man har tur, höras i någon av de jordbruksmarker som finns i kommunen.

Sträcklokaler efter kusten

Att observera sträckande sjöfåglar kan ge fantastiska upplevelser då tusentals fåglar kan passera under kort tid. Det krävs dock en hel del tålamod och det är förstås inte alla dagar som sträcket är riktigt bra. Vädret är en viktig faktor vid sträckskådning. Oftast är kraftiga vindar från ostsektorn de bästa dagarna eftersom fåglarna då pressas in mot kusten. Hårda sydliga vindar är bra under sommarens vadarsträck, medan nordligare vindar kan vara att föredra senare under höstens sträck av änder. Här presenteras kortfattat tre lokaler som har visat sig bra som så kallade sträcklokaler.

Korsholmsudden: udden ligger öster om Långvind i sydligaste delen av kommunen. Från Långvinds fritidsområde åker man vidare

österut och får sedan gå drygt 2,5 km ut till udden. Lokalen är bra både på våren och hösten. På våren imponerar stora flockar av sångsvan, storlom, skrattmåsar och änder. Under hösten har lokalen visat sig bra för artgrupper som lommar, labbar, måsar och gäss. En hel del småfågel söker sig ut på udden under hösten och gråspett ses regelbundet. På Korsholmsudden har under årens lopp ett stort antal ovanliga arter observerats. Bland annat kan nämnas vitnäbbad och svartnäbbad islom, praktejder, alförrådare, vitnackad svärta, alkekung och lappmes.

Hörneudde: lokalen finns utsatt på den karta som ingår i beskrivningen av Hornslandet. Några hundra meter före Arnövikens svänger man vänster och kör cirka 3 km till en mindre badstrand. Härifrån går man norrut cirka 600 m ut på udden. Lokalen är huvudsakligen en höstlokal. Under årens lopp har det visat sig att många av sträckfåglarna som passerar Hornslandet genar vid Hörneudde istället för att flyga runt halvön. Detta gör att stora koncentrationer med sjöfåglar kan ses vid udden. Dagssummor som 10 000 bläsänder och 8 000 prutgäss finns noterade här. Lokalen är också bra för sträckande labbar, måsar och vadare. Lommar och alkor ses mer sällan.

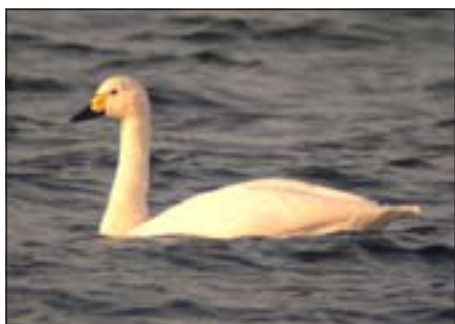
Bergön: lokalen ligger i nordostligaste delen av kommunen. Från E4 tar man av mot Strömsbruk och efter 6 km till höger mot Bergön. Följ den asfalterade vägen så långt det går, ungefär 10 km. Cirka 150 m innan vägen tar slut vid Bergö fiskeläge går man en liten stig ut mot fyren där man har den bästa observationsplatsen. Härifrån har man under sommaren goda möjligheter att se kustfågelarter som kustlabbar, tordmule och tobisgrissla som häckar på öar norr om fyren. Som sträcklokal är Bergön bra för sommarens vadarsträck och för sträckande tärnor, måsar och labbar. Änder, lommar och gäss ses sällan i större antal då sträcket är utspjutt. Välj då istället Hörneudde.

Rara gäster

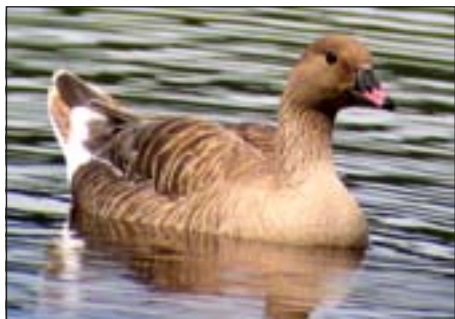
Fjällpipare. Foto: Lars Göran Lindström.

Mindre sångsvan. Foto: Lars Göran Lindström.

Smalnäbbad simsnäppa. Foto: Lars G Lindström.

Spetsbergsgås. Foto: Lars Göran Lindström.

Mandarinand. Foto: Lars G Lindström.

nattvakan

Hudiksvallsregionens fågelklubb ger ut en medlemstidning, Nattvakan, som utkommer med två nummer årligen.

